

FINKUM, DE HERVORMDE KERK

Geschiedenis.

In de 13de eeuw werd op de terp van Finkum een klein romaans kerkje gebouwd en toegewijd aan Sint Vitus. Het kerkje diende mogelijk als uithof van het klooster Mariëngaarde van Hallum.

In de 15de eeuw vond een uitbreiding plaats naar het oosten, in gotische stijl. Ramen en ingangspartij van het romaanse deel werden aan deze modernere stijl aangepast. Het nieuwe koor kreeg, evenals het oude, een rechte afsluiting. In 1515 verbrandde een deel van de toren door toedoen van de bende "De Zwarte Hoop". Herbouw gebeurde in de oude romaanse stijl. In de 18de eeuw werden steunberen aangebracht. Deze zijn weer verwijderd bij de grote restauratie in de jaren 1962 -'64. Ook het interieur, met name de opstelling van het meubilair, werd toen gewijzigd. In 1975 werd de kerk overgenomen door de Stichting Alde Fryske Tsjerken.

Exterieur.

Aan de noordzijde twee kleine ramen en een gedichte doorgang, mogelijk wijzend op een vroegere aanbouw. Aan de zuidzijde 5 gotische ramen. De ingangspartij is gedekt met een korfboog die bekroond wordt met drie rechthoekige spaarvelden. Het tandfries is een romaans element, dat ook in het nieuwere deel is doorgetrokken. De toren is gedekt met een zadeldak en heeft dubbele galmgaten. In de toren hangt een klok, gegoten in 1477. Een tweede is, na de roef van beide tijdens de oorlog, niet teruggevonden. De toren heeft mogelijk als voorganger een ingebouwde toren, een westwerk, gehad.

Interieur.

Het is de bezoeker onmiddellijk duidelijk dat hier een goede opknapbeurt dringend nodig is. De mogelijkheden hiertoe worden momenteel onderzocht. Aan de verdiepte ramen is de dikte van het muurwerk af te lezen. Het houten tongewelf heeft zware trek balken, de laatste twee aan de westzijde hebben mooie sleutelstukken met een beschildering in rood en goud. De nisjes in de koorafsluiting en in de noordwand hebben voor de Hervorming een functie gehad in de liturgie.

De eenvoudige kansel uit de 17de eeuw heeft een minder fraaie, nieuwe trap. Bij de restauratie is het doophek verwijderd, een deel ervan is bij de orgelgalerij herplaatst. De doopschaal aan de kansel doet nu geen dienst meer, in het koor staat een modern doopvont met twee symbolen: de vis als symbool van Christus en de pelikaan als het symbool van de liefde.

De herenbank, waarvan de overhuiving wordt gedragen door twee gewrongen zuilen met loofornamenten, is afkomstig uit de kerk van Hardegarijp. De vroeger in de kerk aanwezige bank van een familie uit Finkum is bij de restauratie verwijderd. De kerk is rijk aan zerken, waarvan diverse met leesbare opschriften en mooie wapens en medaillonkoppen. In het verhoogde koor liggen er 9. Onder de grootste bevindt zich de grafkelder van de Families Grovensteyn en Holdinga. Daarnaast een kindergrafje. In het schip 12 zerken, hoofdzakelijk uit de 18de eeuw. Verder in het voorportaal nog 2 zerken waarvan een uit de 17de eeuw.

Dit voorportaal, met de daarachter gelegen consistoriekamer, maakte vroeger deel uit van de kerkruimte. Deze indeling kan tot stand gekomen zijn bij de verbouwing in de 18de eeuw. In de consistorie gemetselde gewelfbogen en ook hier nisjes. Verder hangt hier een modern wandkleed van de kunstenares Anna Porte. Het orgel, met een eenvoudige kas, is gebouwd in 1913 door de orgelbouwers Bakker en Timmenga uit Leeuwarden.

G. Yedema
1990

Literatuur:

De Sint Vituskerk te Finkum uit. Propagandacommissie Alde Fryske Tsjerken 1978

